

AURKEZPENA

Lan-merkatuan geroz eta emakume gehiago sartzearen ondorioz, geroz eta zailagoa da zaintza pertsonalen sistemari eustea, sistema horren oinarria emakumeen parte-hartze masiboa izan baita. Hain zuzen ere, zaintza-lanak burutzeko ardura erantsi dien sistema tradizionala zalantzan jartzen duten aldaketa kulturalak direla bide, oso zaila izango da eredu horrek bizirik irautea. Menpekotasunari doakion gizarte-arriskuaren aurkako babes publikoak, *Lan Harremanak* agerkariaren 15. zenbakian aztergaia izan denak, arrisku horren estaldura, modu partzalean bada ere, emakumeengandik gizarte-babeserako sistemara aldatzeko ahaleginak islatzen ditu.

Gizartean iraunkorragotzat jotzen ditugun beste fenomeno batzuekin batera, biztanleria zahartuz doala erakusten duen bilakaera demografikoak enplegua eta jarduera ekonomikoa zuzpertzeko eragile sendoa izan daiteke, areagotu egin baita zaintza arloko zerbitzuak behar dituzten pertsonen kopurua. Osasun zerbitzuek jende ororen beharrianak estali arren, zerbitzuon aurrekontu-zuzkidura urriak galarazi egiten du zahartze demografikora egokiro moldatzea. Arlo honetan, familiaren eginkizuna zeharo garrantzizkoa da, eta normalean, emakumeen ardura izaten da, emakumeei baitagokie, zeharo nabarmenki, zaintzaileen portzentajerik handiena; izan ere, portzentaje hori mantendu egiten da gaur egun ere, azken urteotan gizarte-zerbitzuak hedarazteko aldarazpenak abiarazi arren.

Hala ere, gizarte-zerbitzuen garapenak zaintza arloko beharrianak oso-oso-oso estaltzen ez dituen heinean, pertsona guztientzat kalitatezko enplegua garatu ahal izateko gastu publikoa beste irizpide batzuen arabera banatu behar da, berdintasuna aintzat hartzen duen ituna oinarri hartuz. *Lan Harremanak* agerkariaren erredakzio batzordearen aburuz, zeharo interesgarria da ondoko alderdi hauek aztertu eta jorratzea: familiaren alorreko politikak, lan-bizitza eta famili bizitza bateratzeko politikak, eta azkenik, politika horiek, lan-eremuan batik bat, emakumeen eta gizonen arteko berdintasunean eta desberdintasunean duten eragina. Ildo horri jarraiki, *European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions*¹ fundazioaren agerkari elektronikoa jaso den

¹ http://www.eurofound.europa.eu/eiro/other_reports/work_family_life.pdf

informazioa ere hagitz interesgarria dela azpimarratu nahi dugu. Informazio hori Europar Batasunean lana eta famili bizitza bateratzeari dagokion negoziazio kolektiboan jasotzen diren xedapenei buruzkoa da, eta txosten nazionalak eta EIROk gai horri buruz egin dituen azterlanak ditu oinarri.

Itziar Ugarteburuk, Javier Cerratok eta Roberto Ibarretzek lan-bizitzaren eta famili bizitzaren arteko gatazkak lan-harremanetan dituen ondorioak aztertu dituzte, gatazka hori azaltzen duten eredu teorikoak beren beregi berrikusiz, gizabanakoei eta antolakundeei doazkien bi ikuspegiez baliatuz. María José Martínezen artikuluan, familia politika ekonomikoaren helburu gisa aztertzen da, hark aginte-harremanetan duen eragina eta ekonomia eta gizarte arloetako gabeziak ezartze aldera. Horretarako, Europar Batasuneko famili politikak aztertu ditu batik bat, Ongizate Estatuaren tipologia ezberdinak kontuan hartuz; halaber, famili politika horiek haurren ongizatean eta emakumeen eta gizonen arteko berdintasunean dituzten konpromiso-mailak ere erkatu ditu. María Pazosek, lan-merkatuan eta emakumeen eta gizonen ekonomian egun islatzen den errealitatetik abiatuz, politika publikoek berdintasunaren aldeko itun hori zehazteko hartu behar dituzten erabakiak aztertu ditu.

Aurora Alonsok, Ana Fernándezek eta Virginia Rincónek Espainiako emakumeek lan-merkatuan esku hartzeko eta seme-alabak edukitzeko hartu duten erabakiari dagozkion prozesuak ikertu dituzte, Biztanleria Aktiboaren Inkestak 2007. urterako eman dituen datuen eta erabaki horretan eragina duten faktore guztien bidez.

Hurrengo hiru artikuluetan Euskal Autonomia Erkidegoaren lurralde-eremua hartzen da erreferentziatzat. Mertxe Larrañagak eta Yolanda Jubetok, Euskal Autonomia Erkidegoari (EAE) dagokionez, etxeko lanak eta zaintza arloko lanak kanpoko jendea kontratatuz egiteko prozesua ikertu dute; horretarako, alde batetik, etxeko enplegatuen eta berauen zaintza-lanen ezaugarriak aztertu dituzte, eta bestetik, berriz, arlo publikoari doakionez, menpekotasunari buruzko legeen eta gizarte-zerbitzuei buruzko EAEren Legearen garapena, finantzaketaren eretzean dituzten arazoak bereziki jorratuz. Oihane Mallagarayren eta Aitor Bengoetxearen artikuluan, genero ikuspegia abiaburutzat joz, sektorekako hitzarmen kolektiboen araupeketak aztertzen da, EAEko Emakumeen eta Gizonen arteko Berdintasunaren Defentsa Bulegoak gai hori jorratze aldera agindutako ikerlan bat oinarri hartuz. Ezar daitezkeen arau juridiko nagusiak azaldu ondorik, hitzarmen horietan lanaren eta famili bizitzaren arteko bateragarritasunaren gainean jasotzen diren arauak ere aztertzen dituzte. Bestalde, Marce Masak eta Alfonso Uncetak Emakunde egin duen ikerlanaren diseinu metodologikoa eta beronen emaitza nagusiak aurkeztu dituzte. Ikerlan horretan, guztira hamabi eztabaida-taldetan esku hartu duten informatzaileek emandako iritziak entzun eta aztertu ostean, lan, etxe eta familia alorrak eta norberaren mundua EAEko emakumeen eta gizonen eguneroko bizitzan bateratzeko estrategiak aztertu dira.

Azkenik, atal irekian, Eguzki Urteagaren artikulua bat argitaratu da, lanbideen soziologiari buruzkoa. Lanbideen errealitatea eta beronen irudikapen intelektuala geroz eta nabarmenkiago bereizten dituen amildegia aztertu ostean, eta orain arte taxutu diren teoriak, kontzeptuak eta metodoak lanbideen konplexutasuna berenganatzeko geroz eta desegokiagoak direla aitortu ondoren, teoriak eta metodologiak elkarrekin ezkontzen saiatuko den lanbideen soziologia sortu behar dela dio autoreak, bata bestetik deduzitzeke eta bata bestera mugatzeke.